

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :

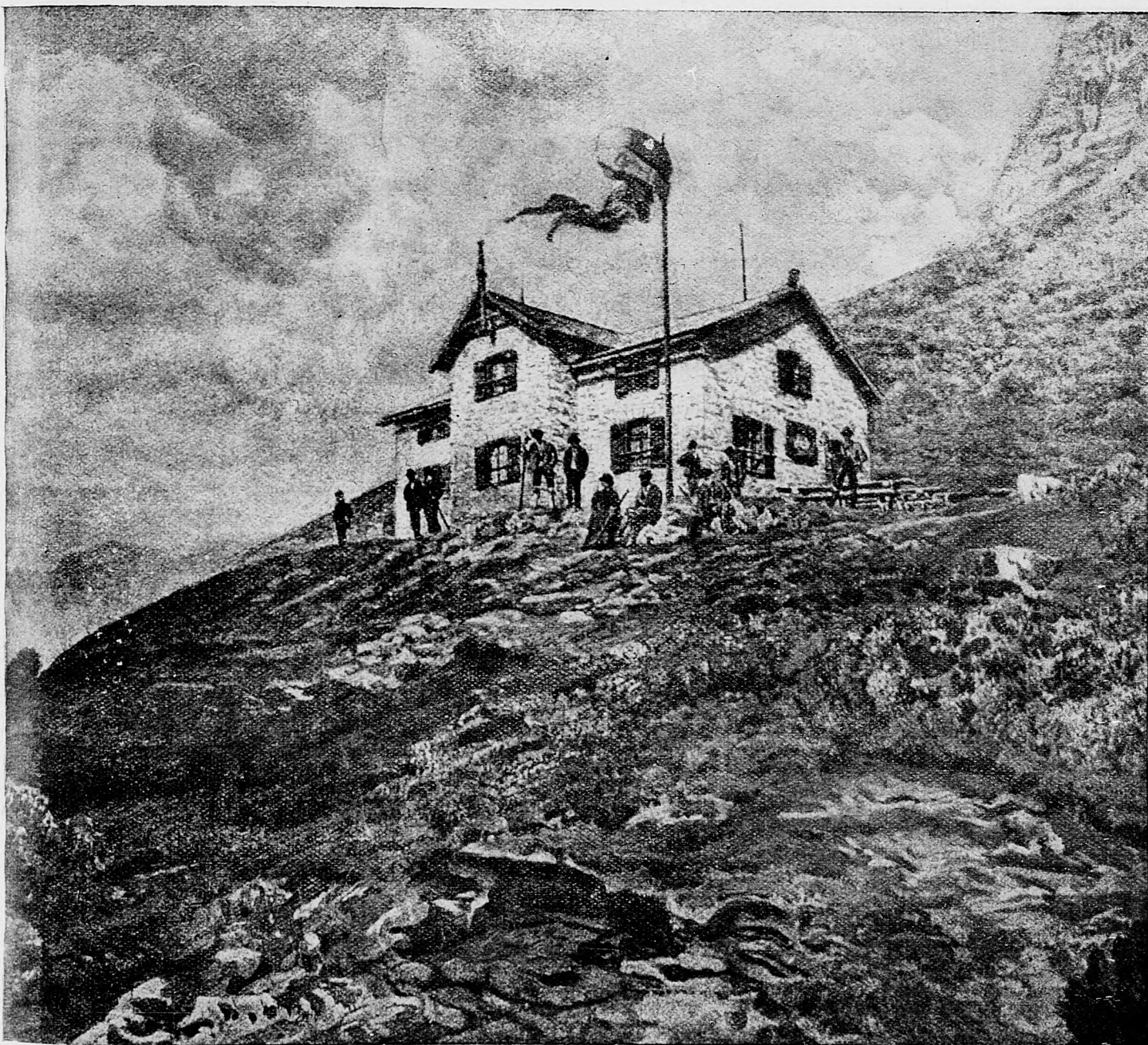
Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt' roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 EDVARD SÁNDORFI.

Majitel' a vydavatel' :
 JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamacie. Cena jedného 5 stípcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Letný dom pre turistov.

Dobrá novina!

Ale len pre poctivých voličov. Farahúni sa zajiste netešia tejto novine, ba všade tak umrdzujú tváre, akoby boli na miesto borovičky petroleja sa napili.

A tá šťastlivá pre nás novina záleží v tom, že už pri terajších voľbách, ktoré majú sa previesť **od 2. do 12. októbra**, bude v platnosti nový zákon o kuriálnom súdohníctve.

Dajte si dobrý pozor páni Bratia, že tento zákon platný je od 10-ho tohoto bežiacého mesiaca septembra. Vy sami snáď spozorovali ste, že od 10-ho t. m. neopováži sa ani jeden Farahún tak nehanebno kortešovať, jako to snáď pred tým robil. A viete prečo? Nuž preto, lebo sám Pán Kráľ keď rozpustil teraz snem krajinský povedal toto:

«Zákony, ktoré hovoria o súdnictve nad voľbami snemových vyslancov a o nesrovnateľnosti (inkompatibilitate) vyslaneckej, sú povolané pozdvihnúť čistotu volieb, neodvislosť vyslancov a mravnú váhu snemovne vyslancov.»

Jasné slová. Sám kráľ s trónu hlása, že chce čisté voľby, neodvislých a kompatibilných vyslancov. Kázal to s prestolu, aby to počuli a držali sa dľa toho ministri, hlavní župani, volební predsedovia, viceišpáni, slúžnovci a ostatní verejní úradníci, aby sa toho držali i kandidáti, i voličia. Kráľ chce to mať i preto, aby snemovňa vyslancov vyhrala na *mravnej váhe*, aby nebola taká, aká bývala za Kolomana Tiszu a Bánffyho.

Ale aj sám ministerpredseda Széll rozposlal veľmi prísny obežník na všetky ústredné volebné výbory ohľadom prevedenia nových volieb a kladie im na srdce, aby vo všetkom pokračovali svedomite, slušne a aby prísne držali sa predpisov zákona, menovite zák. čl. XV.: 1899. Hneď v úvode vraví:

«Upozorňujem ústredný výbor ... a nepochybujem, že bude pokračovať tak, aby *prísna zákonitosť volieb* bola zabezpečená ...»

Minister dopodrobna vypočítuje všetky predpisy zák. čl. XV.: 1899, ktoré boly vynesené, aby prísna zákonitosť volieb bola zabezpečená a *prechmaty*, nakoľko možno, prekazené. Poznamenáva pritom, že sa tie predpisy *prísne zachovávať majú*, lebo prehrešenie sa proti nim môže mať za následok i *zrušenie voľby*.

A po uvedení zákonných predpisov ohľadom pokračovania pri voľbe a o *zodpovednosti* orgánov, povolaných pokračovať pri voľbe, nakladá ústredným volebným výborom:

«... aby náležite poučily predsedov vyslanství hlasy popisujúcich a aby ich upozornily, že sú povinní prísne zachovávať nariadenia zákona.»

Ďalej očakáva minister od tých ústredných výborov, že budú prísne kontrolovať pokračovanie všetkých pri voľbe spoluúčinkujúcich orgánov.

Konečne ešte raz upozorňuje ich na § 163. a § 167. zák. čl. XV.: 1899. Prvý nakladá vydávať o to uchádzajúcim sa stranám odpisy soznamov voličských a iných volebných listín. Druhý však prísne zakazuje *štátnym a municipálnym úradníkom i okresným notárom kortešovať* alebo akokoľvek vplývať na voličov.

Aby všetci naši páni voličia ľudoví dobre znali, čoho majú sa držať pri voľbe a zvláštne pri predbežných kortešačkách, chceme túto aspoň tie najhlavnejšie body zákona im vypísať. Prečítajte si a zapamätajte si to dobre:

Kedy zruší Kuria voľbu? Kuria zruší každú voľbu, jestli voľakto s povedomím alebo privolením kandidáta voličovi alebo jeho pribudznému za to, aby hlasoval naňho, alebo aby nehlasoval na iného, «peniaze, alebo hodnotu peňažnú, alebo inú výhodu dá alebo prisľúbi;»

jestli «chrozí sa alebo vplývať chce s odobraním takej výhody, ktorú patriční právom užíva;»

jestli «voľaktoého voliča — nadužívajúc svojej moci úradnej — prinútil alebo sebe úradne poddanému úpravu dával!»

jestli «od vyhlásenia termína voľby po dokončenie úkonu voľby voličov hostí alebo napája;»

jestli «búril k nenávisti oproti daktorej triede, národnosti alebo daktorému vierovyznaniu;»

Ďalej neplatná je voľba, jestli žandárov, alebo vojakov upotrebujú ku osloveniu, shromaždeniu voličov alebo ku dovážaniu týchže, alebo tým cieľom, aby prekazili prístup voličov ku miestu voľby.

Tiež veľmi prísno a určito zakázané je každému štátnemu a stoličnému úradníkovi (teda županom, podžupanom, slúžnym, podslúžnym, notárom aj voleným podnotárom, matrikárom, štátnym učiteľom, zverolekárom, sirotným atď.) aby sprevádzali kandidáta pri kortešačkách. *Tiež nesmú voličov shromažďovať a dopravovať na voľbište voličov.*

Teda jako vidíte, s pomocou Božou a vašou vynútili sme si zákon taký od vlády, že jestli sa mu len rozumieť budete, to zaraz musejú prestať všetky násilia a prenasledovania a všetky strachy. Nebojte sa, notári vaši nebudú chodiť s kandidátmi kortešovať, nebudú smieť vás strašiť s porciami, ani úrady vám nesmie ani notár, ani slúžny sľubovať. Krčmári a sklepari sú týmto zákonom na veky oslobodení od všeliakých hrozieb, že by licenc sa im odobral. Ba ani drevo, pašienku, prácu vám nesmú sľubovať alebo sa hroziť, že by vám to odňali žiadni ferštri a panáci!

Dajte, prosíme vás, dobrý pozor! Keby ste čokoľvek takého zbadali, len to treba zistiť aspoň dvoma svedkami a o krivde, nezákonnosti protokoll napísať a poslať skrze volakoho sem do našej kancelárie: veď my potom naučíme laganov móresu!

Jest pravda, že tu v Pešti tým čistým volbám nikto nedôveroval príliš. Ale mienka novin začína sa meniť. Dnes už všetky židovské noviny vejkajú od nesmierneho strachu, a čo je zvláštne najviac obávajú sa slovenských okresov. Lebo akokoľvek by sme si aj mysleli, že farahúni budú vedieť aj pri tomto novom zákone všeliaké figle vymysleť, alebo že fažko budú chcieť dopriať voličom našim tej zákonnitej svobody: no predsa je isté, že by im to fažko, veľmi fažko šlo. Veď ne- treba zabúdať, že pred týmto zákonom bol síce o volbách tiež dosť prísny zákon, ale čož bolo po takom zákone, keď súdil nad volbami nie súd riadny, lež súdil vždy výbor z ablegátov a to zväčša liberálnych — zostavený. Nuž a liberáli si svojich ľudí nikedy neodsúdili. Tento nový zákon ale podrobuje všetky záležitosti trestné volieb zrovna kráľ. Kurii — a tá si nedá so sebou žartovať. Keď chce niekto dľa starej módy huncútstva prevádzať pri volbách, nuž nech sa len páči; ale mu to dozajista zle vypáli! A preto vážne upomíname aj privržencov našich, aby nedopúšťali sa ničoho, čo je v novom zákone zapovedano. Áno, nech všetkou horlivosťou prosí a nahovára každý svojich známych na stránku našu, ale podplácať, lebo peniaze prijať, napájať alebo hostiť sa dať, to Boh zachovaj!

Tu hľa sú tresty:

«Kto hostí a napája, jako aj ten, kto toto hostenie a napájanie prijme, trestať sa má väzením po tri mesiace a peňažitou pokutou po 500 zlatých.»

(§. 186.) «Kto peniaze alebo hodnotu peňažnú, alebo inú výhodu dá alebo sľúbi, trestať sa má väzením do šesť mesiacov a peňažnou pokutou po tisíc zlatých.» (§. 185.)

Aj na pánov úradníkov nezabúda zákon:

«Ten úradník verejný, ktorý skrze účinok do jeho kruhu činnosti patriaci, alebo skrze sľub na takéto sa vzťahujúci usiluje sa volaktorého voliča prísahovať k hlasovaniu za-alebo proti volaktorému voličovi, alebo ku zdržaniu sa hlasovania, má sa trestať väzením po dva roky siahajúcim.» (§. 187.)

Okrem týchto prísnych poriadkov predpisuje zákon aj volebným predsedom, aby neopovážili sa na daromnicu myliť a sekirovať voličov. Dôverníkov musí mať každá stránka jednako. Z každej obci volení budú ku hlasovaniu dvaja, ktorí prisahať budú, a v páde že by meno alebo vek niektorého voliča bol zle napísaný, vtedy nesmie ho präsies odmrštiť, ak ti dvaja dosvedčia, že patričný je skutočne voličom.

Že Farahúnom bude fažko privykať na takéto nové poriadky, to je isté; ba nepochybujeme, že oni veru budú si len zase dovolovať všetky huncútstva, kdekoľvek sa im ľud bojazlivý poddá, Ale to je len odtiaľ-potiaľ! Ludová strana pri týchto volbách značne zmocneje, a veď už potom tolki páni postarajú sa, aby žiadneho Farahúna koža nesvrbila!

Že sa ale aj čestnejší úradníci len úprimne tešia tomuto novému zákonu, ktorý ich od hnusných kortešačiek oslobodzuje, toho dôkazom je nariadenie jedného slúžného.

Hlavný slúžny v okrese staro-bečskom, pán Juló Balaton vydal nasledovnú úpravu:

«Tu hľa slavnostne osvedčujem ... aj to, že zpomedzi úradov nikto preto, že hlas svoj dal na toho alebo na iného kandidáta, nie len že prenasledovaný nebude, ba ani len zazlievať sa mu to nebude».

Teda drahí rodáci! Nemá už teraz nikto z vás žiadnej príčiny odľahovať sa od strany tej ľudovej, ktorá vieru a práva vaše bráni! Síce, povedomý kresťan dal by sa aj rezať za pravdy Kristové, ale pri budúcich volbách nebude treba už ani tej krásnej hrdinskosti vašej. Len trochu mužskosti a svedomia, a tak môžeme vyhrať vo všetkých okresoch, až milá vec!

A veru aj vyhráme v premnohých!

Edvard Sándorfi.

V TRNAVE kandidát ľudovej strany je veľkomožný p. Dr. IGNÁC HALMOS prepoštkanik a farár v meste Trnave. Bárš kto druhý vystupuje s programom od strany ľudovej proti tomuto výšmenovanému pánu, od strany ľudovej uznatý nebude.

Centrálna pisáreň ľudovej strany.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Podivné zprávy nám idú zo všetkých strán. Nový volebný zákon narobil mnoho zmatku medzi kandidátmi, kortešmi aj voličmi. Všade vystupujú noví a noví kandidáti jako plané huby po daždi. Každá temer stránka má aj dvoch-troch kandidátov svojich. A je nie ináč aj so stranou našou ľudovou. Nuž pozor pre Boha, aby ste volili si všade človeka, ktorý je srdcom i dušou jedine len vám a Pánu Ježišu Kristu oddaný.

Kde-tu objavujú sa už aj staromódne kortešácie s napájaním. Žid Rosenberg rozdal cedulky medzi voličov s právom na liter vína a guláš. Hneď písali proti tomu Széllové noviny a Kuria už vymenovala sudcov, ktorí nad takýmto napájaním súdiť budú. Aj ľudové sestričky kde-tu nemúdro si počinajú. Z ružomerského okresu píšú nám, že jedna ženička začala si obrábať muža liberála topárkou a keď jej ju odňal, schytila poleno a šmác! ho do tyla, tak že až po dnes prikladajú mu studené handry. Nuž to nerobte! Robte sestričky milé všemožné ale násilia sa chráňte!

! Okres Stupava pozor!

Píšú nám od vás, že 8. t. m. zavítal do Stupavy P. Komlóssy a že ho pozdravil akýsi Horváth a odporúčal sám pán dekan Gond, a tento pán že napádal akúsi stranu, ktorá všetko chce v krajine pobúriť a poprevracať. Na to 150 voličov postavilo sa mu do očí a zastali si mužne za svoju stranu ľudovú. Tak patri! sláva Vám hrdinskí Bratia! Nebojte sa, víťazstvo je **istotne naše**, ani keby sa čo robilo. Povedzte pánu Gondovi, že nie my prevracujeme, lež naopak, my chceme nazpäť uviesť tie nám drahocenné poriadky, ktoré liberáli nešťastnými cirkevnopolitickými zákonami poprevracali.

Pozor Bratia! Máte už svojho kandidáta, muža slavného v osobe pána veľkomožného **Franca Fektora!** Nech žije! Mali ste ho už šťastie vidieť a o nedlho bude zase medzi vami.

Kto je on? On je v štátnej službe, prvým náčelníkom grundbuchového úradu v Pešti, predsedom krajinského spolku grundbuchových úradov, *radca hlavnomestský volený*; človek veľkej smelosti a veľkého vplyvu v Pešti. Keby Széllovi išlo o vyvolenie Komlóssyho, *nedovolil by svojmu úradníkovi* vystúpiť proti Komlóssymu a to ešte s programom ľudovým. Ale Széll chce mať voľby čisté menovite v okrese vašom, na ktorý on ani rátať nechce pre tie strašné svištvá, ktoré pri minulých voľbách liberáli na vás páchali. Széll nestará sa o svojho úradníka Fektora, ale ani o Komlóssyho. Ľud sám musí rozhodnúť, ktorého chce. Bratia! Pána Fektora posielala vám ľudová

strana a on zvíťaziť *musí!* Ale vláda prisno bude dozorovať, aby sa ani to najmenšie podplácanie nepoužilo — lebo ináč by bolo tak s p. Fektorom, jako s Komlóssym beda! Peniaze vám táda ani jeden *nesmú dávať*, i preto prosíme, aby ste pre Boha nežiadali a neprijali od pána Fektora krome železničnej trovy a opatrenia v deň voľby *ani krajiara, ani kvapky nápoja!*

Je to chlapisko nebojate ale samá dobrota a katolik pravý od malučka. Tu v Pešti radi ho majú do mestskej rady, lebo je on varecha do všetkého, prehovorí a prevedie všetko. Človek pre vás veľmi súci, lebo vždy tu býva a mnoho môže vám vykonať. Nesľubuje nič, ale keď ráz čo sľúbil, za tým sa potom zháňa, ako na to treba. *Neťahajte sa ho, keď vám bude rečníť!* on vám *bude hovoriť zo srdca!* Slovenský sa naučil iba od tunajších chudobných Oravanov ktorí blízko neho bývajú a za ním chodia, lebo o Slovač sa tu krome Fektora nik nestará! Neposudzujte jeho slovenčinu teda, veď on sa za ňu nehanbí! *Zohorania!* vy pobožní katolíci, aby ste nám nerobili hanbu, nedajte sa odviesť od strany našej — my musíme s vami spoluslúžiť víťazstvo!

V *Ružomberku* vystupuje s ľudovým programom Palugyay. Pán farár Hlinka vystúpil zo strany našej, čo odôvodňuje tým, že za mnohé namáhania jeho, nechcú ho mať ako ľudáka ostatní duchovní.

Vo *Frašťaku* vystúpiť má s ľudovým programom br. Gagern.

V *sväto-ondrejskom* okrese náš kandidát je p. Nagy, ktorého už dobre znáte. Vystupujú ešte piati s liberálnym programom. Lupa so svojimi peniazmi nič nemôže, nový zákon mu podrazí nohy.

P. Kubina s Moravských sv. Jánoch je sám. Liberáli neopovážia sa proti nemu.

V *horno-oravskom (bobrovskom)* okrese vystupuje proti *Zmeškalovi* akýsi Hrubjak ako liberál. Bude tú voľbu na veky spomínať. Zkadiaľ berie opovážlivosť oproti pánu Zmeškalovi, to len on vie.

V *Skalici* ľud nevie čo robiť od veľkej radosti keď vítajú svojho kandidáta ľudového, praelata *Cernocha*. Tu sa liberáli neopovážujú vystúpiť.

V *Prievidzi* zase chce vystúpiť Markhot liberál. No nech si len vystúpi. Minister Széll, keď p. Ernšt rečnil na sneme o prievizdkej voľbe, povedal, že teší sa tomu, že Ernšt stal sa kandidátom.

V *Novom Meste* nad Váhom vystupuje s ľudovým programom p. farár Justin *Bieliczky*. Môže mať silnú stranu. Tiež s ľudovým vystupuje aj *Krupec*. Voličia a páni kandidáti pozor! Alebo jedného, alebo druhého treba voliť, lebo ináč môže liberál zvíťaziť.

V *myjavskom* okrese má vystúpiť rytier *Chvalibogovszky* s našim programom. Tu vystupuje s národnoslovenským programom tiež Ján *Valášek*.

V *Topolčanoch* zvíťazí náš *Zmeškal* istotne.

V *illavskom* okrese pochodil už obce náš kandidát p. Valent Chocholuš dekan-farár. Ľud všade s bezhraničnou oduševnenosťou hlási sa pod zástavy jeho. Bez všetkej pochybnosti zvíťazí. Chvála Bohu!

V *dolnom turčianskom* okrese odstúpil liberálny kandidát Lehoczky. Zápasíť bude Révay liberál zo slovensko-národným Pavlom Mudroňom.

V okrese *hornoturčianskom* kandiduje *Žigmund, Pauliny, Tóth*, v dolnokubinskom Ivan *Pivko* oba s programom národnej strany slovenskej. Proti Pivkovi vystupuje *Abaffy* s ľudovým programom.

Upozornenie. Vážne prosíme voličov ľudových, aby neoddávali hlasy svoje len na takého kandidáta, ktorého im ľudová kancelária odporúča, lebo len takýmto jednomyselným počínaním možno nám dobiť víťazstva.

Augiasova maštaľ.

Starí Gréci si vykládali, že jakýsi kráľ Augias mal náramnú hojnosť, veľké množstvo hovädzieho dobytku, statku, k nemu však nemusel mať dobrých pastierov, lebo maštaľ len málokedy boli čistili. Následkom toho bolo, vraj, v tej maštaľi také množstvo hnoja, že žiaden človek tú maštaľ z toho hnoja vyčistiť, ten hnoj z nej vyhádať, vykydať nevedel, nemohol, až konečne povestný hrdina Herkules obrovskú tú prácu cez jeden deň vykonal, cez jeden deň všetok ten hnoj z maštale vyhádzal, vykydal a tak maštaľ celkom vyčistil. Je toto síce len bájka, čo si Gréci tu vykládali. Ja však túto bájku všetkým právom upotrebiť a aplikovať môžem na naše časy. Ten kráľ Augias sme my kresťania katolíci. Tá maštaľ je za našich časov temer celý svet, Európa, a zvlášte náš sozidovstvý, soziednárstvý maďarorság. Ten hovädzý dobytok, statok — u nás i svinský dobytok — čo toľko hnusného hnoja, nečistoty v tej maštaľi narobili, sú žido-zednári, liberálni tatári a jejich kompagni všetci nevercovia, neznaboovia, všetká sberba satanašova. Ten hnusný hnoj je: proticirkevné zákony, civilné manželstvo, bezkonfesionálnosť, štátne beznáboženské školy, kancel paragraf, emancipácia židov, žido-zednárské, liberálno-tatárske, neverecké, neznabožské, proticirkevné spisy, noviny atď. Kráľ Augias bol tým sám vinnen, že v jeho maštaľi také nečistota panovala, toľko hnusného hnoja nakopené bolo. My kresťania katolíci, sme najväčšími tým vinní, že v našom orságu je také sviňská nečistota, že je toľko toho hnusného žido-zednárského, liberálno-tatárskeho hnoja nakopené; lebo sme nechali ten žido-zednársky, liberálno-dobytok slobodne šarapatíť a ten hnusný hnoj trúsíť. Tí nedobří, leniví, luštácki pastieri, čo málokedy maštaľ čistili, a preto toľko hnoja sa nahromadilo sú: uhádnite kto? Ja z istej dôležitej príčiny ich tu nemenujem, pomlčím tu o nich, ct. čitateľ Kresťana sám sa dovtipí, ktorí sú to. Kto však a kde je ten povestný hrdina Herkules, ktorý tú ohromnú prácu, ten smradlavý toľký hnoj z maštale vykydať, vyhádať a tak maštaľ vyčistiť na seba prevezme a šťastlivo vykoná? Ten povestný, udatný hrdina Herkules u nás nikto iný není, než *naša ľudová strana*. Táto je ten hrdinský Herkules, ktorý už ten ohavný hnoj z maštale vykydávať započal a všetky svoje sily na to i vynakladá, aby ho i vykydal a maštaľ pekne krásne vyčistil. Aby však túto ťažkú obrovskú prácu šťastlivo vykonať, ukončiť mohol, je to našou kresťansko-katolíckou svätou svedomitou povinnosťou, aby sme sa všetci my kresťania katolíci k tomuto nášmu hrdinskému Herkulesovi pripojili a jemu v jeho ťažkej, ale i pre nás, i pre sv. cirkev, i

pre vlast na najvyšš užitočnej práci všetkými našimi silami nápomocní boli. A hľa k tomuto sa nám naskytuje príležitosť pri nastávajúcich voľbách ablegátov do snemu. Nuže tedy použime túto príležitosť, ta sa všetci ku tomuto nášmu hrdinskému Herkulesovi pripojme, len na jeho stránku ablegátov do snemu volme, s ním pod víťazoslavným práporom sv. kríža Kristového zmužile, neohrozene bojujme, a on zaiste ten ohavný, smradlavý, hnusný a na najvyšš škodlivý hnoj z Augiasovej maštale t. j. z maďarorságu vykydá, vyhádze; vyhádze, vymetie i tie žido-zednárské, liberálno-tatárske a všetky neverecké, neznabožské hoviadka, prasce a nedopustí, aby zase kedy znova svojím žido-zednárským, liberálotatárským, nevereckým, neznabožským, hnusným i morálne i materialne zkazonosným hnojom našu kresťansko-katolícku Ugriu zanečistili. — Sláva vo tri vrchy sláva nášmu hrdinskému Herkulesovi, našej to ľudovej strane! Sláva vo tri vrchy sláva všetkým neohrozeným bojovníkom strany ľudovej! Sláva večná sláva nášmu práporu víťazoslavnému sv. krížu Kristovému! Sláva večná sláva Pánu a Bohu nášmu Ježišu Kristu i Jeho milej najsv. pannenskej Matke bl. Panne Marii!!!

Andrej Rojko, vyslúžilý farár.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 29—30.

Rudolf Podhorský Budapešť 200 korún, Ondrej Letko 100 korún, Ján Buljak, rychtár 40 kor., Tomáš Matlak Bjelipotok 20 k., Ludvik Schulz Sučany 20 k., Ignác Ungar Košice 20 k., Jozef Buma Magyar 21 k. 20 hal.; po 1 korune: Ján Kredič ml., Jozef Dvorššak, N. N. Kraľovany, Anna z Ordzovian, Matej Zrník (Palovička), Ján Bendik Gombáš, Ondrej Čješko Pluchatar, Ján Brissák Ružomberok, N. N. z Osady, Franc Kopernický Nagy-Ölved, Tóth Mike Kalocsa, Cserný Antal Alsó-Várad, Pongrácz Erzsí Kralován, Zuzanna Traszony; po 2 kor: Maria Kútnik Kralován, Ján Pečko, Starohorská pútnička, Štefan Pekár Krátky, Jeden Bohu známy Szepes Mindszent, Matej Zrník (Poljak), Ján Vlossák Teplá, N. N. z Osady, Miluška Kusztra Ruž, Pongrácz Erzsí, Pohl János Egegh Hont, Ján Burgan, Ján Schelling Podbjel, Martin Čizmár Szénavár, Juro Pečko, Štefan Urban Omasta; po 4 koruny: Púček Tereza Buljak, Pútnici Švošovskí, Matej Zrník hájníci, Ján Buljak r. skalý do žel; po 3 kor.: Helena Gabarik, Pútnici levočskí z Podbjela, Zsiskay Imre Szölgyén, Pútnici Vyšno-Kubinskí 4 kor. 8 hal., Pútnici Starohorskí 11 k. 48 h., Hranický 2 k., Anonym Nedec Spiš 5 k., Fekete Antal Alsó-Kubín 14 k., Ján Okál Gombáš 10 k., Jozef Kováčik Ruž. 6 k., Ján Dedinský Alsó-Bágyon 7 k. 60 h., Tarčák-Buljak 40 h. Sbíerka Eugena Kóry a Ondreja Schelling 48 korún. Prispeli po 2 koruny: Robitsek Sándorova, Kojsor L.,

N. N., Faith, Hendel Béla, Dr. Vámosy, Bánó L., Medveczky Aladár 4 k., Farkas Kálmán 3 kor., N. N. 1 kor., Sternschneider Gy. 5 k., Ziegler 4 k., Kovács 5 k., Kóry 10 k., Kunvald Antal 2 koruny.

Sbierka Kajetána Lehosit v Jakabszállási 57 korún 46 hal.; Prispeli po 2 koruny: Csontos Imrová, Matej Gyöngyösi; po 1 kor.: Michal Szorka, Fülöp Peter, Anton Koncz, Peter Szabó Borbála, Ján Biró, László Borbála, Veronika Gulyás, N. N., Vincent Lugossi, Michal Beke, Sugár Imre, Nagy Ilona, Regina Tóth, Ružencový Spolok v Jakabszállási 20 kor., N. N. 10 korún, Pútnici z Félégyházu 4 k. 80 h., Pútnici v Jakabszállási 5 k. 26 h.

Sbierka P. Lafeldera 8 korún; Prispeli: Maria Kulmar 1 kor., Michal Slamka 40 hal., Michal Kren 1 kor., S. Wolfshändel 60 h., Ondrej Petrás 1 k., Šimon Gerstl 1 k., Bernát Fischer 2 k., Michal Leupersberger 1 kor. Spolu číslo 1—30 **3519 korún 8 halierov.**

Božské Srdece Ježiša, daj, aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!

Podakovanie a nová prosba.

Na katolícku školu v *Szinnye-Ujfalu* na prosbu nižej podpísaných obetovali nasledujúci: Jeho Osv. Žigmund Bubic, biskup košický 200 korún. Edmund Soltész, farár z Péch-Ujfalu 10 kor., Edmund Makay, mariánský misionár z Pilis-Csaba 2 kor., Valent Rusznyák, farár z Lubotiny 2 kor., Vilhelm Szecsányi z Veľkých Topolčian 10 kor., Jozef Vassko, farár z Zboró 10 kor., Péter Remig, farár z Enese 10 kor., Augustín Weber zo Szakállháza 2 kor., Alexander Haurillay zo Sabinova 4 koruny. Kapitula z Veszprému 10 kor., Kapitula z Prešporuku 10 kor., Kapitula spišská 10 kor., N. N. z Prievidze 5 k., Matej Nádasdy, roľník 1 kor., Adalbert Grósz z Veľkého Varadína 3 koruny. **Spolu 289 korún.**

Keď za tieto podpory a štedré dary srdečne ďakujeme i v mene obci našej chudobnej a spolu viňujeme, abz šľachetným dobrodincom milostivý Pán Boh hojne odplatil, zároveň o novú pomoc ponížene prosia:

V Szinnye (Sáros m.) v septembri 1901.

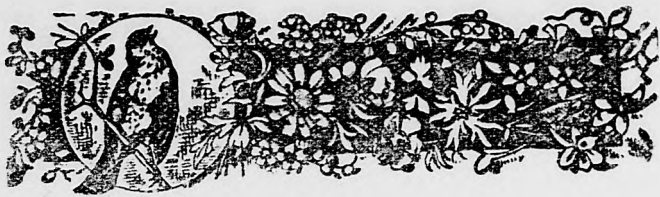
Ján Kurimský, farár. Andrej Sztarinyecz ml., kurátor.

Prosbu túto, v ktorej žiadajú sa ct. čitatelia naši o milodary na školu katolícku, aby ju štát neodobral, — všetkým našim pp. čitateľom čo najснаžnejšie odporúčame! R.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú preplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

BESEDNICA.

Abcúg!!!

Ej! Abcúg liberál, abcúg preč!
Nebudem počúvať tvoju reč!
Môžeš nám sľubovať hory-doly,
Nebude už tebe viac po vóli.

Len sľubuj liberál, koľko chceš!
Bez našej dôvery odídeš!
Nie sme mi pre teba viac barani
Nezakúpite nás vy oplani!

Sľuboval si nám, neplnil si
Naše vôtum včul nedáme si
Na sneme si rečnil: «igen» bo «nem»
Zato ti voličom viac nebudem!

Keď nám aj sľubuješ odpomoc,
Za to ti dávame dobrú noc!
Nevyvolíme ťa už do snemu
My si dáme hlasy ľudovému!

Fr. Kl.

Zaoskové 60-ročné jubileum v roku 1901, slávené v Rožňove na Morave pri žinčicovej kúre. 1841—1901.

Keď bohatý a vykrmený pán vyponosuje sa lekárovi, ako on nemôže s apetítom jesť, aj ho čosi vnútri tlačí, ani dýchať sa mu nedá; vtedy lekár spravi pred bohatým a pred jeho pudilárom vážnu sviatočnú tvár, previsitiruje ho a keď najde k. p. že pečena jeho je veľká a tučná ako pri krmenej husi, a že má aj žalúdok s papinkami zababraný, pokazený: vystrojí bohatého do Karlsbádu, alebo do Marienbádu, aby si tam svoje katarom zašľajmované črevá a žalúdok povypľachoval a prečistil z tých sadzí, ktoré mu tam bujné papinky ako v komíne ponechávaly.

Mňa tiež vystrojil môj domáci lekár bez peňazí ale dobrou a lacnejšiou radou na žinčicovú a syrovatkovú kúru do Rožňova na Morave, bych sa liečil v ovčích košariskách proti záduchu. Ja som necestoval ako páni turisti, dľa knižky Bedekerovej, ale len pešo ako vandrový tovaryš, s jedným starým moravským plátenkárom, ktorý pobočne aj temian predával po farach.

Medzi Beskydami v jednej krème pri hradskej ceste prinútení sme boli sa pred daždom skryť a sa obsušiť, lebo nás dažď náležite zpláchol. V tejto krème som v mojom nábožnom rozjimaní obdivoval jedného zo sveta dolezeného drátenika, otca viacero dietok, ktorý v tejto

krčme so ženou aj s dieťkami už tretí deň bačoval t. j. korheľoval. Dvojko z detí spalo na lavici a jedno malé viselo na prsiach ženy drotárovej, ktorému ona podávala z tej besnice, z páleného, by zaspalo a nevrestalo, keď už i tak vreštal jej muž napitý.

Dráteník sa v krčme vychvaľoval a báchal pästou po stole: ako si on vraj má za čo vypil aj so svojou ženou! On má peniaze vraj, s ktorými i zadlženého rychtára by bol v stave vyplatil! A aký je on múdry a sa nebojí žiadneho pána! A jemu žiaden nerozkáže by nepil; ani farár nemá čo v nedeľu na neho ako na korheľa vykričať v kostole. On už bol medzi inými ľuďmi v Čechách, ktorí už viac nič nedajú na vieru, na kostol. Človek nech užije, po smrti není nič viac čo k pitiu.

«Hej Lejbiško! no že dones ešte toho slabého; veď práve dnes slávim s mojou ženou 25-ročné jubileum čo sme sa sobrali.»

Dráteník ten počal ma po mojej dosť dlhej šedivej brade pohľadkovať a hovorí: «fráterko, vy ste pravda kapucín; poznám vás podľa brady — a vy velebníčku — obrátil sa ku oholenému Moravčíkovi plátenkárovi — ste z tohoto vidieku farárom, mohli by ste sa s nami počastovať a nás ubečelovať, zapite si na naše zdravie!»

Ja hovorím: «Dobrý môj človek, keď by ste vy vaše 25-ročné jubileum ako poriadny kresťan najprv v kostole a potom vo vašom dome slávil, by sme aj my účasť brali na vašej domácej slavnosti; ale tu v krčme len korheľi slávia svoje slávnosti divoké!» Moravčík ma podporoval a hovorí ku korheľovi: «Čujete, môžete sa stydiť ako kresťan, manžel a otec, že dieťkam vašim také pohoršení deláte a učíte ich od mladý na tú čertovinu.»

Napaprčený korheľ jubilant chcel sa dať do Moravčika, tento ale s dubovým ríťom v slušnej dialke zadržal korheľa od seba.

«Ja vaše kázne tu nepotrebujem — hovoril korheľ — ja mám tu moje pútne miesto Fridek a ja si zaspievam aj pobožnú.» A počal revať: «Frančiskáni, kapucíni, kážu nám vždy o pokáni: by sme viac nepili, len vždy sa modlili» atď. ostatné sme už nepočuli, odišli sme preč z pitíky by sme ďalším mrzutostiam s korheľom vyhýbli.

«Trpká to rozpomienka na tento náš ináč súci, schopný, pracovitý ale ľahkomyselný ľud slovenský» hovoril som k Moravčíkovi, ktorý na to odvetil:

«Pán Táto! o vašich Slovákoch se žiaden nestará, nemáte žiadnych škôl, nejsou tak sriadené ako naše na Morave, trápate dieť s maďarčinou tu na hraničných školách, nevzdelávate ich rozum a ducha, zanedbávate ich duševne a z vašich «éljenu» nevyžijú —, u vás je pravá kultúra za peci; váš Slováček je zakrpatený na duše i na tele, ani povedomá nemá mnohý, že je človekom; on se drží za otroka; a prece je to dobrý material pro kultúru, to vidíme na mnohé vyvandrované! Co pak delajú vaši duchovní? Hle, tu zase ide jeden opitý s pilou, zajiste šindelkár — pomerkoval Moravčík. — A toľ v jarku druhý leží hovorím ja. Viac som ale nič nevyprávaj, tak mi stislo srdce nad takou biedou našich ľudí tým viac, že keď ho ešte lutuješ a dobre mu praješ ešte aj vtedy

fa drží za nepriateľa a za závistníka, krorý mu vraj závidíš, že pije a na žobrácku palicu prichádza.

V Rožňove ma ubytovali v jednom ovčom košari, v ktorom som každý deň dostal ako menážu čerstvú žinčicu. Jeden oravský zelinkár mi radil, bych medzi ovečkami spával, lebo ich výpara má dobre účinkovať na plúca. Návrh ten som neprijal, lebo žeby výpary amoniaku ovčieho moču ostrého mohli byť lahôtkou pre plúca, tomu som nechcel rozumieť a preto som aj o tom pochyboval. Naposledy by mi bol ešte mohol nadišputovať ovčie bobky miesto salmiakových prsových cukríkov proti kašlu!

(Dokončenie nasleduje.)

Z vojtešského shromaždenia.

II.

Predsednícka reč,

ktorou *Martin Kollár* otvoril 25-té valné shromaždenie Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave 27. aug. 1901.

Velactené valné shromaždenie!

Keď nemecký básnik Herder ležal na smrtnej posteli, povedal raz tieto slová: «Dajte mi novú, veľkú myšlienku, ktorá dušu moju prenikne a obnoví, a ja zase budem zdravý.»

Veľké myšlienky, veľké idey sú to ešte i dnes, čo svetom hýbu a dejiny robia. Povedal-li starý Archimedes: «Dajte mi pevný bod a ja vyzdvihnem celý svet» — nuž takými pevnými bodami, dvihajúcimi, povznášajúcimi ľudstvo, sú práve veľké myšlienky, veľké idey.

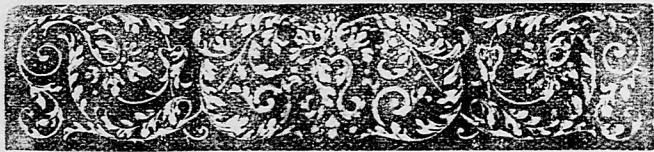
Taká veľká, kresťanská myšlienka a s ňou i veľké srdce † Andreja Radlinského stvorily nám Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) a taká veľká myšlienka i veľké srdce † kardinála, primasa Jána Simora a † ministra baróna Jozefa Eötvöša nám tento Spolok dňa 8. júla 1870 potvrdila.

Kardinál Simor pripojil k potvrdzujúcej listine hneď i dar 1200 zl. a tak stal sa Spolku nášho zakladateľom a dobrodincom. Veľknaz tento iste si bol povedomý toho, že jako hlava cirkve katolíckej v Uhorsku a jako nadpastier nadbiskupstva prevažne slovenského, povinný je starať sa o blaho, menovite o dobrú duchovnú pašu i ovečiek svojich jazyka slovenského; nie súc však v mluve slovenskej zbehlý, aby srdce i svedomie svoje upokojil, preniesol kolkú-toľkú čiastku tej starosti svojej na Spolok sv. Vojtecha. Od tej doby Spolok náš, ač skromne, ale predsa zastal si k boku Ježiša Krista, k boku apoštolov, biskupov a kňazov a vydávanými knihami nábožensko-mravnými zdarne koná dielo missionárske, zdarne pastieruje, apoštoluje medzi katolíckym ľudom slovenským. A čo všetko mohol by vykonať v duchovný prospech ľudu nášho, keby nepochopiteľná neláska, nepriazeň, predpokojnosť, ba zadubenosť do cesty sa mu nestavaly! Je vzáctnym prostriedkom na šírenie sv. pravdy a nauky kresťan-

skej — a najviacej vím ho ignorujú, zaznávajú úradní hlásatelia, strážcovia tej sv. pravdy a náuky! Tak to nemsie zostať v 20. storočí! Z kruhov našich musia vymiznúť takí, ktorí pre najsvätejšie a najživotnejšie záujmy ľudu porozumenia nemajú! Viac lásky prosíme pre katolícky Spolok sv. Vojtecha a pre katolícky ľud slovenský! Je osudnou chybou, zanedbávať, nevzdelávať, opúšťať chudobný ľud slovenský ešte i v dobe tak rozhodnej, kde šelma, beštia, o ktorej píše sv. Ján vo svojom Zjavení (K. 13.), už žene sa na nás a brozí nám záhubou. Neváham vysloviť: samého Krista opúšťa, kto opúšťa jeho ľud slovenský! ... Cirkve opúšťa, kto opúšťa katolícky ľud slovenský! A či vari nie?

Keď nastaly ťažké časy pre cirkve v Nemecku, obrátila sa na katolícky svoj ľud a ten jej dopomohol k víťazstvu. Tak musí stať sa i u nás. Verte mi, že cirkve katolícka uhorská nikdy nevydobyje si prestol panovníce, jakou kedysi bola — a jakou, je-li vôľa Božia, i byť má, — bez pomoci obecného ľudu slovenského. Ale ten ľud musí sa na to pripraviť. Najsamprv musí cirkve sláviť kultúrne víťazstvo medzi Slováckmi, t. j. najsamprv musí ľud slovenský byť osvietený, vzdelaný, poučený, vycvičený (ovšem prostriedkom svojej reči materinskej) — a len potom s pomocou Božou a tohoto kresťanského upovedomeného, vzdelaného ľudu bude môcť cirkve sláviť triumfy katolíckej, všeobecnej, na každom poli. Tým cieľom však pre tento ľud všade musia zakladať sa popri dobrých školách i knižnice, katolíckej kasína, čitateľské a iné spolky; musia vydávať sa knihy a noviny a kňazi musia naučiť sa slovenské spisy písať, čítať a rozširovať. Ináč to nepôjde. Kto chce cieľ, musí chcieť i prostriedky. Jedným takým prostriedkom je i Spolok sv. Vojtecha a preto je hoden všemožnej podpory.

Jako národ izraelský so srdcom radostným vital na púšti prameň vody čistej zo skaly vydobytej, tak vital upovedomený ľud slovenský r. 1870 Spolok sv. Vojtecha. Tam občerstvil sa ľud, i tu občerstvuje sa náš ľud, ale, bratia, prosím, majte starosť, aby tento prameň nevyšchnul — a žízňivý ľud privádzajte k nemu. Týmto valné shromáždenie otváram.

CHÝRNIK.

Prekrstenie vo Vrbovom. Dňa 8. septembra práve na deň Narodenia Panny Marie, Mária Šlezinger, 21ročná židovka slobodná prestúpila na katolícku vieru. Sv. krst vysluhoval náš vel. pán kaplán Valer Bachrathy, krstní rodičia boli: Michal Deváty a Anna Lago. Chrám náš takmer prepĺnený bol nábožnými veriacimi, ktorí sprovádzaním nášho pána organistu Karola Barton ľubeznú pieseň missionársku: «Boh ti tento život dal», krásne

prespevovali. Pred sv. omšou prijala prestupujúca svätý krst, pod svätou omšou ale prikladnou pobožnosťou Telo Božie, po ktorom náš vyšemenovaný pán kaplán kázeň držal tak dôjemnú — ponevác vo Vrbovom není pamätníka na to, že by zo židovskej viery niekto bol za katolíka prestúpil — už či toto, alebo tá dojímavá reč prekrásna bola toho príčina, že mnohým slzily oči pri tejto slávnosti. Daj Bože, aby príklad vyšemenovanej aj iní nasledovali, ktorých sám náš Ježiš Kristus privoláva mluviac: «idte i vy do vinice mojej».

Strašný zločin v Košiciach. Dňa 12. t. m. na ráno našli košickí ľudia na domoch v noci prilepené a po ceste pohádzané v slovenskej a maďarskej reči tlačené socialistické vyzvania, v ktorých košickí socialisti povolávali košických voličov na deň 15. sept. o dvoch hodinách popoludní do jedného hotelu na programnú reč, ktorú v ten deň držal ich socialdemokratický kandidát. Na týchto vyzvaniach boli vytlačené aj urážlivé slová na kňazov. V ten istý deň ráno našli košickí ľudia tri rázy streleno do veľkého obrazu Krista Pána na kríži, nachodiacieho sa na vysokej kapli na rohu jedného domu v ulici kalvárskej. Dopisovateľ náš horko ponosuje sa na nepochopiteľné pomery, čo týče sa tamojších bohoslužieb. Medziiným píše, že pri slávnosti na kalvárii, keď išli prôvodom, duchovný, nesúci nasv. Telo Božie, zakázal Slovákom spievať po slovensky. (Lepšie by bolo socialistom zakázat tie slovenské spisy to, to! Lebo z toho katol. cirkve utrpí strašnú škodu ale zo slovenskej modlitby a spevu nie. R.) Píše ďalej, že v mnohých obciach slovenských okolo Košíc učia sa deti katechismus maďarský, (ale však to sv. Otec bol predsa zakázal! R.) aj spievajú temer všade maďarský. Istý páno vraj dostal od spolku svätého Vojtecha podielové knižky pre veriacich slovenské, a poslal ich nazad, za čo spolok mal 5 korún útrat. (Éljen a haza!)

Najťažším človekom vo Viedni je teraz vrátnik v palote zahraničného ministerstva Mikuláš Kiffián. Váži 175 kilogramov a má 15 rádov našich aj cudzozemských.

Rozumný kôň. Veľmi rozumného koňa má istý Fritz Kornrumpf, hospodár v štáte Nebraska. Pred niekoľkými dňami ten istý kôň prišiel pred dvere svojho pána a tu počínal si takým zvláštnym spôsobom, že vzbudil pozornosť svojho gazdu. Kornrumpf vyšiel a tu kôň hned sa obrátil a kráčal dolu po ceste, vždy sa obzerajúc nazad, akoby sa chcel presvedčiť, či jeho pán ide za ním. O hodnú chvíľu došli k miestu, kde ležal malý syn Kornrumpfa sa zlomenou nohou. Chlapec jazdil na koni tom, spadnul a zlomil si nohu. Rozumné zviera ale pospiechalo oznámiť vec svojmu pánovi, čo sa mu aj podarilo.

Kam vedie pálenka? Pavel Petrák, obyvateľ z obce Kovačice (torontálska st.) tieto dni prišiel domov opitý a nešťastnou besnicou pološialený najprv zadusil svoju 19ročnú ženu, potom ale svoje 9-mesačné malé dieťa. Nato šiel spať. Keď sa ráno vytriezvený prebudil a videl obeť svojho ohavného zločinu, vošiel do druhej izby a obesil sa. Muža, ženu a dieťa našli ráno mrtvých. Všetkých pochovávali ešte v ten deň napoludnie za veľkej sústrasti.

Matku a dieťa vložili do spoločného hrobu, vraha-otca pochovali ale dobre ďaleko od jeho familie.

Pánom obchodníkom a fabrikantom do pozornosti odporúčame schopného mladého človeka: *Floriana Patyereka* (Ujpest, Árpád-utca 115.) On za 9 rokov zamestnaný bol v dielni dreveno-výrobkovej, (faipar) a teraz je tiež pri takom sklade zamestnaný. Ponevác je sveta skúsený a zná viacej rečí, odporúčame ho snažne do akejkoľvek dielne, on všade dobre zodpovie. V práci nenie vyberačný a spokojný je i so skromným platom, len aby v nedeľu dovoleno mu bolo do chrámu ísť, bo teraz je tejto možnosti pozbavený. Píšte na jeho vyznadanú adresu.

Rusi, Černohorci a Bulhari. Z Petrohradu oznamujú, že cár Mikuláš nariadil, aby do ruských vojenských škôl hneď a bez prekážky prijali tých z Čiernej Hory a z Bulharska došlých mladíkov, ktorí sa chcú učiť v ruských kadetských školách. Poslal len v mimoriadných pádoch dovoleno bolo bulharským a černoorským mladíkom navštevovať ruské vojenské ústavy.

***

Podakujúci prípis. Od 9 rokov trpela moja manželka na bolenie hlavy, závraty, lúpanie v údoch a bezsnivosť a ja upotrebil som od Vás odporúčaný a prospešný duplovano-elektromagnetický kríž R. B. N. 86967; jej boľastiam sa na tolko uľavilo, že sa teraz celkom zdravá cíti. Tak som Vám podľzen aj s mojhou rodinou tú najväčšiu a najúprimnejšiu vďaku. — *František Hatschka*, maliar, Budapest, Gizella út 42.

Tento podakujúci prípis obdržal pán Albert Müller, Budapest V. Vadász-utca 42/Z., vynálezca elektromagnetického kríža R. B. N. 86967.

Smrť Mac Kinleya.

Dňa 14-ho predpoludním doletela po kábeli zvest z Ameriky, že Mac Kinley, predseda severoamerických Spojených Štátov 14. septembra ráno o 2. hod. zomrel. Zomrel následkom rany, ktorú mu 6. septembra zaval anarchista Leon Czolgosz svojim revolverom, keď präsident čo hlava americkej Unie práve slávnostne zahájil v Buffale všeamerickú výstavu. Smutná zvest zapríčinila po celom svete veľké ustrnutie, ačkoľvek z posledných telegramov už bolo zrejmé, že präsident zápasí so smrťou a niet nádeje, že sa zotaví z fažkej rany. Amerika smúti a jej ziaľ sdiela celý vzdelaný svet; všade javí sa úprimná sústrasť nad nešťastným osudom predsedu, ktorý padol v obeť guľke podľého zlosyna.

O posledných hodinách präsidenta Mac Kinleya došly nasledovné zprávy: Präsident dľa úradného oznamu umrel 14. septembra ráno o 2. hod. 15 min. (dľa amerického času). Bol to hrozný zápas so smrťou, ktorý podstúpil musel nešťastný predseda. Agonia chorého trvala od 5. hodiny popoludní; dotiaľ bol Mac Kinley pri úplnom povedomí, ale potom zamdlel a len tým najvyberanejším a najsilnejším lekársnym prostriedkom boli vstave okolo neho shromaždení lekári predĺžiť mu život o niekoľko hodín. Pod vplyvom silných ätherových injekcií predseda na krátky čas prišiel k sebe a potešoval svoju u jeho lože sediacu manželku a všetkých, čo tam boli okolo neho, napomínal a upokojoval tým, že je to vôľa

Božia, proti ktorej človek nesmie reptat'. Lekárovi Rixeymu rieknuť: «Cítim, že je už všetkému konec». Potom prosil, aby pustili k nemu manželku jeho. Mac Kinleyová prišla a držiaca ruku svojho muža za pol druhej hodiny bez slova sedela pri jeho posteli. Keď odchádzala, ešte vždy dúfala, že sa jej muž zotaví. Večer o 8. hod. präsident už úplne ztratil povedomie a len kedy-tedy na okamih strhnul sa a prehovoril niečo. Účinkovanie jeho srdca rýchle slablo. Zomierajúci ešte raz sa prebral zo smrteľných mdlôb a slabým hlasom prosil lekára, aby ho nechali pokojne zomreť a rieknuť:

— Boh s vami. Všetkým s Bohom! To je cesta Božia, staň sa svätá vôľa jeho!

O chvíľu zas zamdlel a viac ani neprišiel k povedomiu.

Pred 2. hod. dr. Rixey zbadal, že blíži sa smrť a dal zavolať do izby najbližších pokrevných a členov

vlády. Mac Kinleyová, ktorá je tiež chorľavá, spala a prítomní usniesli sa, že ju nezobudia. Lekár nahnul sa ku chorému a načúval chrchľanie chorého, zrazu, keď hodiny ukazovaly 2. hod. 15. minút, lekár kývnuť rukou a so zaslzenými očami rieknuť:

«Predseda umrel.»

Smutná zvest ako blesk rozniešla sa po celom Buffale. Pred palotou Milburnea, predsedu všeamerickej výstavy, shromaždený zástup, keď jeden úradník oznámil smrť präsidentovu, snal klobúk a tak vzdal poslednú úctu pohľadárovi amerického národa.

Do Washingtona, sidla to amerického parlamentu a predsedov americkej Unie, v noci o 2. hod. 35 min. došla zvest o smrti. Minister zahraničia Hay hneď uvedomil o tom všetkých veľvyslancov a vyslancov Spojených Štátov, aby oznámili smrť präsidentovu cudzím vládam.

Mrtvolu Mac Kinleyovu včera prezkušali a zistili, že okolo oboch rán žalúdku, prezazeného Czolgoszovou guľkou, chytil sa brant, následkom čoho nastúpiť musela smrť. Mrtvolu dňa 14. prevezú do Washingtona, kde ju vystrú. Mac Kinleya pochovajú v jeho rodisku v meste Bantone, v štáte Ohio. Pohrab bol vo štvrtok.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čím viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok ... .. 4 koruny
na pol roka ... .. 2 koruny
na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu :

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Prešporok.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Dôstojný Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášho všeobľúbeného «Kreššana», by ráčila mojich pár riadkov uverejniť.

Ponevác po dnes nikto nesdelil Vám o dištriktuálnom konvente vydrživanom v Prešporoku, tedy chytám sa pera ja.

Dňa 29—30 augusta bol tu v Prešporoku ev. Dištrikt. konvent, na ktorom sa vo valnom počte shromáždili zo všetkých seniorátov vyslanci. Na prvé miesto boli dali požiadavky slovenských seniorátov. Nitrianský a trenčianský senioráty žiadaly, aby bola slovenská reč práve tak rešpektovaná na dištriktuálnom konvente jako aj maďarská. No a to by bolo aj na mieste podľa pravdy. Žiadosť túto predniesol vel. p. farár *Pelikán* zárejecký. Podporovali návrh tento p. krajnanský farár *Boďický* a vel. pán farár *Lajoš Čulík* staroturanský. Pán *Pelikán* žiadal, aby sa svedomite nakládalo s tými staršími duchovnými, ktorí dávno už zo škôl vyšli a v maďarskej reči obratnosť už nemajú. Ale bolo márne. Potom vyslovili trenčianský a nitranský seniorát povďaku prešporskej teológii, že prijali bohoslovcov, ktorých z Prešova len preto vyhodili, že podpísali sa na fotografie svoje slovenský. Hneď na to vstal správca prešporskej bohoslovie a vyslovil sa, že on neprijíma žiadnej povďaky, aby nemysleli o ňom, že pakuje s pánslavmi, bohoslovcov že len preto prijal, aby sa polepšili.

Na to velebný pán farár *Pelikán* s pohoršením hovoril, že tej povďaky ani nezaslúžili, bo že sú oni v rúchu ovčom vlei hltavi.

P. M.

Štefanova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreššane».

Milí Rodáci a Občania milovanej krajiny Uhorskej! Pred pár rokama, keď ešte žiadne kresťanské časopisy medzi ľudom nejestvovaly, boly tie obyčaje pri voľbách, že ľud nevediac čoho sa pridržať má, nevedomo hlasoval len na takého ablegáta, ktorý vraj viac vačok naplní a dá aj viac piť.

Na takýto spôsob boli volení, najviac len na tak zvanú pravú stranu. Aj v našom pezinskom okrese bol mnohé roky volený p. Szalai Ödön, pod ktorým jeho protikandidáti na ľavú stranu, dosť neprijemností podstúpili. No však môžem predsa smelo povedať, že takých násilienství nebolo, jakých sa dopustil náš už nebohý ministerpredseda barón Dezider Bánffy, a za to mala tá spomenutá pravá strana vždy väčšinu na sneme. Ale jako začal jestvovať náš obľúbený «Kreššan», už to začalo celkom ináč sa krútiť, asi tak, jako sa krúti kolovrat, keď na ňom naša stará babička cverny prekrucuje: Aj tento kolovrat sa vtedy na opak krúti a predsa svojemu povolaniu dobre zodpovedá; tak aj tento náš milý «Kreššan», keď už liberáli nám toľko napriadli, začal oznamovať, koľko narobia plátna, aby nás mohli priodiať tí liberálni pradiaci, tedy vodcovia liberalismu.

Jaký bol Bánffy a všelijakí bánffhusári, usilovali sa toto prekazif. Shabali niektoré číslo Kreššana, a za pravdu, ktorá im bola na oči vyhodaná, zapravotili Redaktora a mnohých dopisovateľov, z ktorých i mnohí štátne väzenie okúsif museli, toto ale pánom liberálom neslúžilo za česť. Ale jak sa v Stolnom-Belohrade pod predsedníctvom grófa Ferdinanda *Zichy* utvorila ľudová strana, všetko jakoby zo sna povstalo; voličia nadobudli vedomosti, čo chce ľudová strana. Jako do križáckej vojny sa shromáždovali oproti nenávidenému liberalismu. a chejúc túto špatu zotref, všelijakým neprijemnosťam odporovali a dary liberálov, peniaze, jako prašinu opovrhovali. No najdu sa ešte takí, čo stanúc sa účastnými mešca Judášového, samého Krista zapierajú! Či neni zapredateľ Kristv ten, ktorý na zničenie sviatosti stavu manželského hlasuje alebo na slobodné vyznávanie náboženstva nič nedbá? No mnohí aj povedia, že tie, novomódne cirkevno-politické zákony sú takrečeno osklivá špina a jedna hnusná nemoc pre cirkev Kristovú.

Hja, toho si ty sám príčina! a sám to za dobré neuznávaš? Čítaj obľúbené noviny «Kreššana» a uvidíš, kto je príčina tých špatných zákonov, a ten tebe dá ľahkú odpoveď že ty, jestli pri voľbách si svoj hlas na takého vyslanca dal, ktorý s týmito zákonami tvoju vieru zastával.

Teda milí bratia už je čas, zobudte sa, pozrite, kam idete, a aby ste neblúdili, majte pred očima stranu ľudovú jakožto prápor ochrany; tá vám zajiste keď ju uposlúchnete, aj cestu do kráľovstva nebeského ukáže.

Rafael Tekula.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Priateľu môj drahý!

Nič ma tak nemrzí, jako-že som sa dostal medzi liberálov a hlasoval som na liberálneho kandidáta, o ktorom ani neviem: kto je a čo je, ani odkiaľ je a prečo vlastne v prievidskom okrese hľadá mastný hrniec. Ale tak je to, keď človek rovnou cestou nekráča, ale na bár akých darobných ľudí darobné reči počúva a podvieť a snáď i podkúpiť a to sľubom, fľaškou piva alebo pár korunami sa dá. Aj mrzí ma to, že som zradil krv nevinnú a spreneveril som statočnosť a svedomie a tým viac ma to mrzí, že ma sťa nerozumné zvierá zavliekli k židovi, kde som ja nikdy predtým nebol a ani byť viac nechcem a tam som sa musel medzi samými židmi a týmže podobnými pánmí nachodiť. Veď sa oni shovárali s človekom, ale keď to nebolo od srdca i usmievali sa ale to bola samá falošnosť a na tých ochlastaných kamarátov sa dívať ach škoda nás byť! Smradu cesnakového, cibulového dosť, kliatby vyše uší, pijatiky na zbyť ale o tom, ako ľudu zpomôcť a mu dobre vykonať ani slova. Či nám toto bolo treba nám starým priateľom, ktorí sme vždy sa statočnosťou honosili a statočnosť nad všetky poklady si držali?

O ja nešťastný, ale dobre mi tak! Nepočúval som môjho duchovného tatíka, ženu som odstrčil keď ma napomínala a dieťa som ešte i udrel, keď mi starému hľupákovi dobre radilo. Čo si ja len počnem a kde sa podiem? Iahko je tým ľuďom, ktorí Boha nemajú, na vieru nič nedajú a z večnosti si nič nerobia, ale mne a nám priateľu drahý, ktorí bez Boha byť nechceme, vieru si nadovšetko vážime a o večnosť sa staráme, aspoň mne je to ťažko niesť, ja pokoja nemám. A keď si pomyslím jako-že pôjdem do kostola, jako sa tam ukážem, jako slovo božie očúvať a k spovedi prístupim keď som si i toho otea duchovného starostlivého i o mňa obrazil, oklamal, zanechal: o priateľu môj drahý, včul až mi je ťažko a tvrdo. 50 rokov sme už známi a žili sme v priateľskom sväzku ale i statočne a poctive, a včul keď sme už jednou nohou v hrobe, pekná reč, falošný smiech, panská láska, podvodné potľapkanie, sľuby, to a tomu podobné veci, boly v stave nás starecov pobláznili a zvierali sa dať. V tomto blúde ja zomrel nechcem a úfam že ani ty. Priateľ môj drahý! Keď sa to zlô, ktorého sme sa v našej nerozvažitosti dopustili, napraviv dá, napravme ho čo skorej. Uznávam, viem, že si ty skúsenejší, rozumnejší, a preto keď ma voláš na pút do Veľkých Topolčan, aby sme tam u Matky božej uľavenie pre naše nespokojné svedomie našli, poručeno Pánu Bohu, soberme sa a sídeme sa na stanici v Prievidzi v sobotu o 12 hodine. Jak ti možno je prehovoril i toho zafateho Pala a Jana z Neumandorfu urob to k vôli jejích rodinám, defom a tomu nešťastlivému, ktorý tam kdesi v Prešporke za hriech svokrov trpí.

Ostatnie sa porozprávame a včul fa srdečne pozdravujem na stotísie kráť tvôj v Nedožerí 12. septembra verný priateľ

Do Bojníc.

Jako vítajú p. Veľkomožného dr. Ernsta v okrese prievidskom.

Keď veľ. pán Dr. Alexander Ernst prišiel do Sebedráž, aby sa obecenstvu za dôveru, počas volby mu preukázanú, podakoval, a k nastávajúcim všeobecným volbám o ďalšiu dôveru ho poprosil, miestny učiteľ, p. Ján Šlachta, pozdravil ho nasledovne:

Veľkomožný Pane!

My sme ľudáci s telom s dušou. My vstúpili sme do služby ducha, preto musíme prejsť cestu trnistú. Naša služba tá je: boj za víťazstvo ľudovej strany, boj za jej vznešené zásady, majúce za cieľ: pozdvihnutie národov Uhorska na nábožensko-mravné základy a nakoľko možno ponapravenie, poľahčenie v mnohých ohľadoch. My nastúpili sme cestu trnistú. Lebo ako není ruže bez trňov a pichľakov, tak není víťazstva bez boja, s bojom ale spojené sú mnohé protivenstvá a neprijemnosti, a čím tuhší boj, tým väčšie protivenstvá a neprijemnosti, tým ale sladšie víťazstvo. My povďační sme Jeho Excellencii, pánu gr. Ferdinandovi Zichy, že prebudil nás z dlhého a tuhého spánku, v ktorom národy Uhorska, menovite katolíctvo väzilo; povďačný sme mu, že prebudil nás k životu novému a čulemu; povďační sme mu, že rozvinul zástavu ľudovej strany, pod ktorú má pospiechať každý vlasti a cirkvi svojej verný občan, kto ale toto nečiní, je v našich očiach judčsky zradca, je opovrzenia hodný človek.

Ako Konštantínovi, rímskému cisárovi, bojujúcemu proti svojmu nepriateľovi Maxenciovi, zjavil sa na oblohe nebeskej kríž s nápisom: «V tomto znamení zvíťazíš», takým znamením je pre nás zástava ľudovej strany, pod ktorou a skrze ktorú úfame sa vydobíť víťazstvo nad falošným liberalismom.

Hneď za tým, ako neuprositeľná smrť z nášho ľóna vyrvala nám nášho nezapomenuteľného miláčka, nášho ablegáta, veľk. pána Michala Juriš, hneď za tým mysle naše upieraly sa na tú otázku: koho asi dá nám Božia Prozreteľnosť za jeho nástupcu? A už vtedy naše srdcia boly otvorené, naše ramená boly rozľahčené, muža toho prijal s celou našou dôverou, s celou našou oddanosťou bez ohľadu na jeho osobu, bez ohľadu na jeho postavenie; len to jedno od neho sme žiadali a očakávali: aby bol mužom čestným, aby bol charakteru pevného a aby bol ľudákom neohrozeným. A vďaka nebesiam, Božia Prozreteľnosť poslala nám takého muža v osobe Vašej Veľkomožnosti! (Hlučné éljen!) Keď sme teda s celou našou dôverou prijali Vašu Veľkomožnosť bez toho, žeby sme vzáctnu osobnosť Vašej Veľkomožnosti vopred boli poznali, tým s väčšou dôvorou a oddanosťou vinieme sa k Vašej Veľkomožnosti dnes, keď osobnosť Vašej Veľkomožnosti je nám známa. Túto našu dôveru a oddanosť k Vašej Veľkomožnosti dokázali sme skutkom pri volbe minulej a dokážeme ju, dá Boh, aj pri volbe budúcej. Ba ubezpečujeme Vašu Veľkomožnosť, že ako tam tie žulové skaliská, ako tie naše vrchy, grúne a hole ani tisíc hromových striel nerozbúra a nezničí, tak nič nezničí naše ľudové presvedčenie, nič nezničí našu oddanosť k

Jožko.

ľudovej strane, nič nezničí našu lásku a dôveru k Vašej Velkomožnosti.

Keď teda my o našej nezvratnej dôvere a oddanosti Vašu Velkomožnosť týmto ujistujeme, navzájom aj my o podobnú dôveru a oddanosť Vašej Velkomožnosti oproti nám prosíme, túto dôveru a oddanosť oproti nám v osobe Vašej Velkomožnosti tušíme a spolu veríme, že Vaša Velkomožnosť záujmy naše, menovite záujmy našej sv. katol. cirkve, záujmy našej drahej vlasti, zvlášte ale záujmy nášho ubiedeného ľudu, tam na krajinskom sneme, pri zavdanej príležitosti všetkými svojimi silami zastávať a podporovať ráči, k čomu nech dá Boh svojho sv. požehnanie! (Búrlivé éľjenovanie.)

***

Kopčany.

Blahorodý Pán Redaktor!

Máme u nás jedného žida, ktorý je rychtárom rychtára, predstaveným úradských i výborníkov a prostriedkom týchto, starostom celej ubohej obce. Tento židovský statrosta sám riadi obec, čo z tohoto prípadu pekne vidieť:

Mnoho krádeže páchali u nás cigáni. Ctené predstavenstvo kopčanské sa u pána starosty zišlo — jako v každej záležitosti — aby im zo sklenky pod širák rozumu nalial. Tento žid rozkázal rychtárovi a ešte dvom úradským, aby cigánov vybili. Rozkaz pána starosty sa najrýchlejšou dychtivosťou vyplnil. Títo páni s dvoma pacholkami, kôlni ozbrojení išli v noci na cigánov. Ponevác sa ale cigáni zo svojej chajdy vyhnali nedali, chajdu im zbúrali a každému dali predstavenskú facku obliznúť. Vyplniac svoju povinnosť, išli domov aj s pánom starostom, ktorý v strachu len z dialky sa na záhubu cigánov díval. Cigáni žalovali svojich nepriateľov, sobrali si aj pravotára. A pri súde aj vyhrali a kopčanské múdre, židovské predstavenstvo muselo platiť. Čo včul, myslel si pán starosta a s ním druhí. Platiť má ctené predstavenstvo kopčanské? Na to my nie sme; ale od iných brať peniaze za pokuty to vďačne urobíme, ba i je našou povinnosťou.

Pán žid není tak hlúpy. Sobral peniaze za pokutu z obecnej kassy, a krom jedného za všetkých zaplatil. Tento jedon, ponevác je poriadným a statočným, nechcel také peniaze na svoj cieľ upotrebiť, ale zo svojho vaku si pokutu zaplatil.

Včul sa pýtam týchto pánov: Odkiaľ ste dostali dovolenia cigánov biť? Snáď od pána služneho? Keď áno hovoríte, pýtam sa vás ďalej, pračo ste išli na cigánov v noci? Snáď v noci sa vykonávajú úradské povinnosti? Pýtam sa ešte pána Starostu a rychtára i ostatných: ktorý zákon dovoľuje, aby niektorý z predstavených bez dovolenia všetkých iných výborníkov z obecnej kassy peniaze sobral a nimi svoju pokutu za sprosté zaobchádzanie zaplatiť mohol? To len v Kopčanoch je možné, to len p. Starosta dovede u nás a nikto druhý.

Ešte Vám ctený pane Redaktor voľačo o tom židovi zdelím. Tento žid v jednom zasadnutí výborníkov na jedného statočného a poriadného človeka, ktorý o tomto

záujme proti rychtárovi bol, povedal, že taký človek není poriadný, kto proti rychtárovi je a není hoden, aby bol výborníkom. Zlaté slová pre kšeft. Vyslanec krajinský proti ministrovi môže mlúviť na snemovni; a výborník v zasadnutí proti rychtárovi nesmie. Taká múdrosť len v židovských hlavách sa plemení.

Je žid tento v každom hrnci varecha. Mieša sa do cirkevných vecí, ktoré mu «páni bratri» s radosťou sdeľujú, bežiac z kostola hneď k nemu do krčmy. Toto je obraz nášeho starosty, jako tento hraje, tak musí celá obec tancovať.

Ctený p. Redaktor. Sú to pomery mizerné a hnusné. Pri Morave bývame, kde židov prehánajú a u nás ľudia pred židmi na bruchá padajú.

Lepšie časy od budúcnosti čakajme, veď čas mení. Viac po voľbách. S Bohom Židák.

***

Od Hrona.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Tak sme teda šťastlivo prebrdli cez tú potopu predošlého snemu ako cez vyliaty Hron. Narobil škody dost ako tento zvykol narobiť obzvlášte pri plitkých brehoch, kde jeho záhubným vlnám nemožno hrádzu postaviť a besný prúd jeho pretrhne si koryto križom-kražom, neoberajúc nič ani si nevšímajúc horekovania biedou zastihnutých roľníkov. Mravná a hmotná zkaza označuje tok nebohého snemu, ktorý nastrúhal zákonov nie na pozdvihnutie, lež na úpadok občanov a uvalil na nás nové a nové farehy, bez ktorých sme mohli byť. Vytrhol zo srdca našich cit pred náboženskými pravdami, úctu naproti svätým článkom viery a znížil človeka na nerozumné zviera, ktoré žije puho podľa prirodzeného puđu a nie podľa uslechtilého citu a sebapovedomého rozumu, ktorým je vystavený rozdiel medzi človekom a hovädom.

Nuž takéto zhanobenie ľudskej dôstojnosti zanechal po sebe odtčený prúd liberálneho snemu, ako zaneháva rozlutený Hron bahná na nádejných oseniach, krvopotných to mozolách sto a stokrát uznojených sedliakov.

Do hlbokého rozmýšľania upadne človek nad škodonosnou zpusťou každého druhu, či to už ohňom, či vodou, či hromom zapríčinenou, avšak človek, ktorý verí vo všemohúcnosť a nekonečnú lásku a dobrotu Božiu nezufá preda, lebo dôvera v Bohu pomôže usilovnému ramenu vybrúsiť štrbiny na majetku zasadené a každodenná práca prináša svoje prospešné výsledky pod úslnim požehnaním božieho. Ale mravnú zpusť, duševný úpadok nemožno tak ľahko napraviť, lebo je ku tomu človek malomyseľný a prislabý, hoc by duch jeho bol aj ochotný. — Akože odstrániť neúctu detí oproti rodičom svojim, ako z tohto pochádzajúcu neposlušnosť, ako predísť všetkým planým výstupkom z tohto plinúcim, ako sa postarať na svoje staré kolená, keď fa deti čím skôr na lopate cheú von vyhodíť z tvojho vlastného majetku, ktorý si horkofažko pre seba na staré dni a pre ich budúcnosť zachránil, aby bola skyva chleba pre oboch?! — Tu sme malomocní, lebo planým snemom vynesené plané zákony

zaviedly planú školu, zrušily úctu pred Bohom a tak aj pred staršími: následkom čoho deti nemajú v úctivosti Boha, chrám, vieru ani žiaden boží zákon.

Proti tomuto všetkému musíme sa s celou smelosťou zapreť a voliť do budúceho snemu zákonodarného len svojich ľudí, teda len ľudákov ktorí ešte veria v Boha.

Šťastlivá taká obec, ktorá i v tejto krútnave zachováva zákony Božie a dáva velebný príklad i blízkym susedom i ďalekým krajanom. A takáto závidenia hodná obec je na našom Pohroní Lovča, ktorej dnešné pokolenie odchované mravne dokonalým bývalým za 50 rokov tam účinkovavším učiteľom J. Filkomom a s ľudom svojim sľachetne smýšľavšími kňazmi Mondokom a Geromettom postavilo si krásny chrám boží z vlastných síl s nákladkom asi 40,000 zl. t. j. 80,000 korún, hoc by to bola bývala povinnosť patróna, ktorým je baňsko-bystrické biskupstvo.

Ako z chýrov slyšaf, spomína si ľud pána Franca Kabinu budapešianskeho pravotára ako kandidáta, ktorý má koreň svoj v Lovči. Éljen! —a.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učiteľia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavovaní a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispeli k prevedeniu tohto sľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného.

Dano v Nitrabožne (pošta v mieste), 8-ho augusta roku 1901. *Ján Boll, farár.*

Odkazy redakcie.

R. Z. Bytčica. Odpusťte. Prišlo pozde. Do budúceho čísla to dáme. Tešíme sa zo srdeca Vašemu úsudku — ale je tomu drahá cena, mnoho, mnoho trpkostí!

Cermaň. Robte čo môžete. Stojíme u vás dobre. S dopismi sme obsypaní teraz. Nemohli sme váš upotrebiť. Odpusťte.

Bohuznámy. Len v chýroch. Sú tomu veľmi vážne, pre nás smutné príčiny, o ktorých sa dozviete časom. Boh s nami!

Do Vrbového. Je v tomto čísle. Ďakujeme za správu. Prosíme aj inokedy nám dačo zdeliť z vášho okolia.

Pltník. Mali sme už inú báseň v tlači. Bude dobrá

pozdejšie. A tá svornosť? No nič, veď ste Slováci. Taliani, Činančania, ba Cigáni a Zulukafferi môžu našu samolásku a svornosť vysmievať.

Jeden z voličov, Veľké Bošany. Mnoho je tých dopisov, Váš dáme snáď do budúceho čísla.

Jeden levočský Mešťan. My tomu Pán Brat sami nepochopujeme. Neláska k ľudu, plazenie sa pred cudzou milosťou, nenasýtenosť lakomá a koniec! Nemôhli sme — aj tak by nič neosožilo.

Prievidskí ľudák. Vrúena vďaka. Veľmi nám pomáhate. Kedysi dľa možnosti predsa chceli by sme sa vám odslúžiť.

Fr. Kl. Bračok len pokračujte. To je pre vás. Máte vlohy, ktoré uznať musíme.

H J., Diószeg. Stal sa omyl. Už až v budúcom č. Je to veľmi poučný prípad. Vďaka.

Ján Vdovka. Tento posledný verš je dobrý, ale tá repetícia trochu neobyčajná.

M. D. B. Karta prišla, ale sľúbený dopis žiaden.

Belan. Meno sme schválne neuverejnili tej hrdinskej osoby, lebo by to jej aj nám môhlo škodiť. Upotrebili sme do pol. chýrov.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckych Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Ona hodí sa veľmi aj ako dar našim milým známym a príbuzným, bo takej knižočke sa zaiste každý poteší. Vôbec nemala by ona chybovať v žiadnej katolíckej rodine. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správca fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov; 50 výtiskov 18 korún, 100 výtiskov 35 korún.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Detvan, báseň Andreja Sladkoviča. Vydáva knižkupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparika v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Štiavnická kalvária. Na pamiatku 150-ročného jubilea složil Árpád Hidvéghy, farár belianský. Pre slovenský ľud prispôbil Fr. Richard Osvald, správca fary teplianskej, censor diecesánsky. 196 strán. Viazaná v

plátne. S veľmi utešenými obrazmi. Cena 60 krajciarov. Čistý výnos venuje sa na vždy výlučne len Kalvárii. Snažne odporúčame.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 8. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kotlín. Román v troch častiach. Napísal Svetozár Hurban Vajanský. Vydal Kníhkupecko-nakladateľský spolok. Je to krásna veľká povest' zo života na Slovensku. Kniha má 592 strán a stojí 5 korún. Dostať ju u Jozefa Gašparika v Turčianskom Sv. Martine.

Tiež tu dostať **Sbierku slovenských štvorspevov**, ktorú usporiadali a vydali Blažej Bulla a Miloš Lihovecký. Sošit 1. Cena 60 halierov. Je tu 22 slovenských piesní v nótach pre mužské a miešané sbory.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník I. číslo 8. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šesťnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boli rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. Juraj Császka verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Nuž veru je to aj pravda, že tieto lacné a veľmi zajímavé, mravnopoučné noviny nemaly by chybovať v žiadnom dome katolíckych Slovákov.

«**Tovaryšstvo**». Sborník literárnych prác. III. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena neviazaného výtisku 6 korún. Dostať u dp. Richarda Osvald, správcu fary na Teplej (Lenge) p. p. Bělábánya.

«**Tovaryšstvo**» obsahuje v sebe tie najlepšie práce našich katolíckych slovenských spisovateľov. Je v nich pisané o všeličom; sú tu náboženské, historické, literárno-vedecké a p. články. Mnohé sú pisané tak, že im aj ľud porozumie, daktoré však sú už len pre takého, kto už viacej rokov čítava riadne. A každému takému môžeme smele odporúčať **Tovaryšstvo**, lebo však by mal ozaj v tomto diele celú knihovňu a to drahocennú, tak že by mal z knihy tej nemalú radosť.

Ešte pripomenieme, že knihu túto aj Jeho Svätosť Lev XIII. prijal do daru a to veľmi blahosklonne, teda na túto knihu máme byť všetci katolícki Slováci hrdí.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·60—8·20 kor., peštianska 7·60 8·10 kor., z Bäcky 7·60 kor., banátská 7·35—7·85.

Raž: 6·50—6·80 kor.

Jačmeň: na krm 5·80—6·05 korún, do pálenice 5·95—6·15 kor., na várku 7·— — — kor.

Kukurica: 5·20—5·30 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·60	24·80	24·—	23·20	22·60	22·—
		6	7	7½	8	
		21·—	18·40	16·40	11·—	

Otruby. po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 9·— korún.

Ovos: 6·40—6·70 kor.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 6·75—7·10 brnavá 6·25—6·60, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50— ——. *Hrach:* 11·80—12·00, lúpaný 20·— ——. *Šušovica* horšia 10·— — —, lepšia 13·00—14·— ——. *Mak:* 25·00—27·00, všetko po 50 klg.

Lekvár srbský transito 17·75—18·25 po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová — — — — —. Lucerna 43·— — — — —, všetko 50 klg.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina ³/₁₀₀ 48·— ⁴/₁₀₀ 48·75 — — —, udená dobrá slanina 48·50 — — — po 50 klg.

Petrolej trojkřížový 45·00, dvojkřížový 38·00 za 50 klg. netto.

Olej repcovy 83 korún za 100 klg.

Remeň: podošvy k. 250—310; tercy prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy — — —; koňaciny vrázkované k. — — —; tažené k. — — — — —

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — — —, väčšie — — — — — metr. cent.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej barvy olejovej farby 50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal. (36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátit' obrazy lebo zrkadlo spolu so štetcom 1 fl'áša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll

diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utcza 46.

Dôležité pre hospodárov!

Odporúčam pp. hospodárom svoje výtečné a všade obľúbené

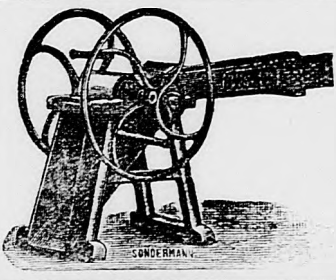
hospodárske stroje,

ktoré predávam pod zárukou. Dobré zostavenie, ľahký chod a dlhoročná trvácnosť sú vlastnosti mojich strojov, o čom svedčí na stá podakovacích listov so strany mojich pánov odberateľov.

Amerikánske bubnové sečkovice.

Mlátačky ručné i ženturové. Žentúre. Rajtáre. Triery. Rozsievačky. Srotovníky. Struhadlá na burgyniu a zemiaky. Stroje na rezanie kapusty a na moržovanie kukurice. Stroje na lámanie kôry. Pluhy. Brány. Mlyny na syr, slad a borievky. Decimálne váhy a mangle na prádlo. — Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť franco.

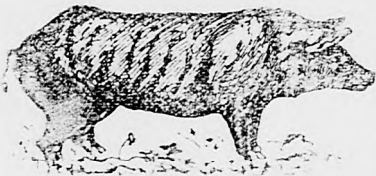
MICHAL TRESKOŇ,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje. Bytča (Nagy-Bittse, Trenčsénmegye.)

Ti páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo alebo sklad mojich strojov, nech obrátia sa na mňa.

Pozornosti našich hospodárov

čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti dúlu sviň,

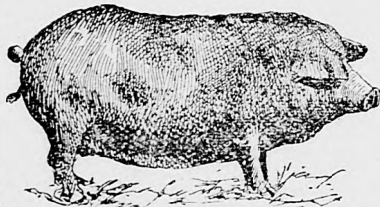
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou sluhou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipanú, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posíla

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, krízov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už premnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organismus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. is návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Voška na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekáreň, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo prebežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, prostriedok! Nie tajní krčom srdca, epilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isebli, bladosťi závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. ě

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Každaj hospodine a matke

možno len blahoželat, ktoré
z ohľadu zdravia, úspory a
dobrej chuti Kathreinerovu
Kneippovu kávu (opravdová
je len v pôvodných balíkoch)
upotrebuju. ———